

la unió general de treballadors a les comarques gironines durant la guerra civil

per
PERE CORNELLÀ

I. INTRODUCCIÓ

L'associacionisme obrer entre 1869 i 1888

A partir de la Revolució de setembre del 1868 el moviment obrer aprofita el canvi polític per a reorganitzar-se i per donar suport al republicanisme federal. Durant l'any 1869 es funda la federació tèxtil de "Les Tres Classes de Vapor". El juny de 1870 té lloc a Barcelona el primer congrés obrer espanyol del qual en sorgirà la Federació Regional Espanyola de l'Associació Internacional de Treballadors (F.R.E. de l'A.I.T.), de tendència bakuninista, que adoptarà l'apoliticisme i l'anarco-col·lectivisme. El gener del 1872, després de la Comuna de París, es prohibeix la F.R.E. de l'A.I.T.

Una gran part de l'obrerisme català seguirà la línia anarquista que predominarà fins la Guerra Civil.

Entre 1874 i 1881, com a conseqüència del pronunciament de Pavía i de la dictadura de Serrano, *el moviment obrer queda totalment desorganitzat*. La F.R.E. de l'A.I.T. queda reduïda, en la clandestinitat, a petits grups anarquistes que perden el suport de les masses obreres que els havien seguit fins aquell moment.

Durant 1880 es torna a reorganitzar la federació de "Les Tres Classes de Vapor", i el 1881 es crea a Barcelona —tot aprofitant l'arribada al poder del Partit Liberal de Sagasta— la Federació de Treballadors de la Regió Espanyola (F.T.R.E.) per tal de treure de la clandestinitat la F.R.E., pràcticament desfeta.

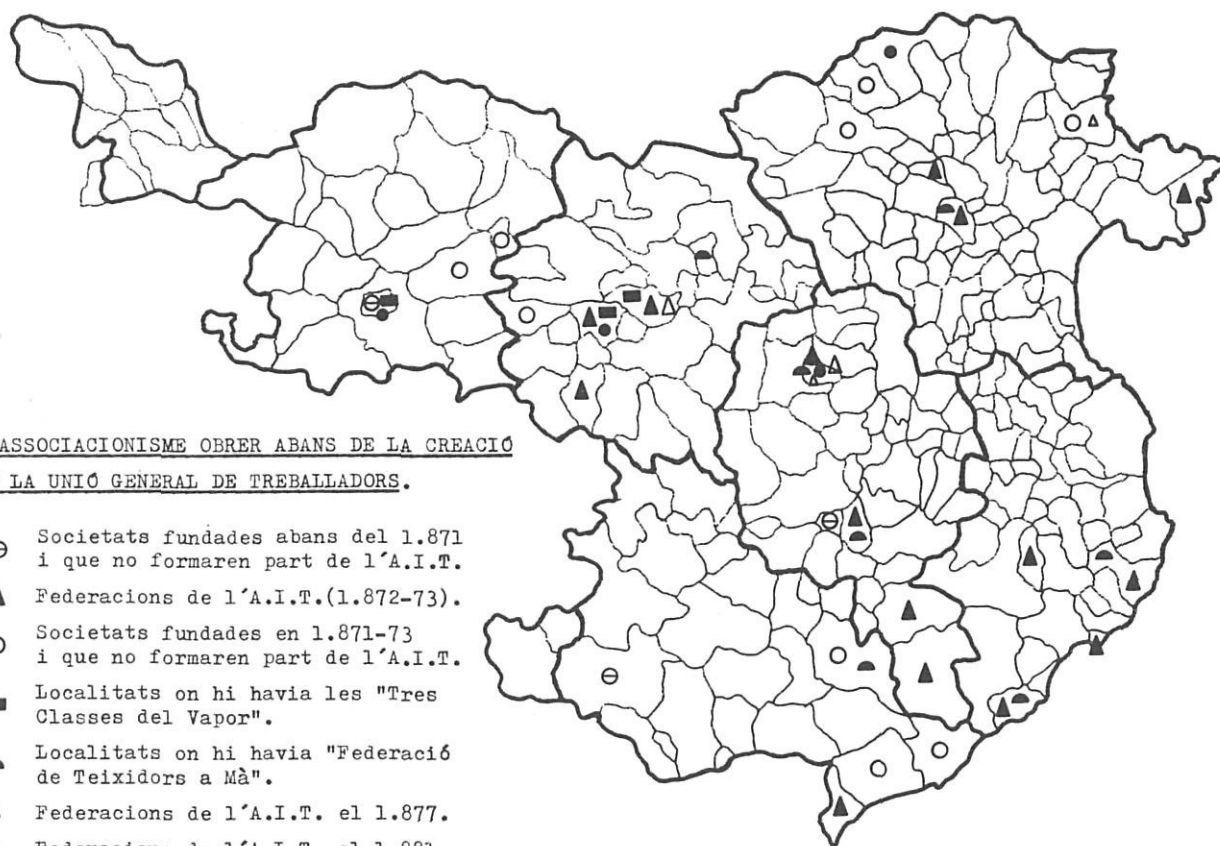
La federació de les "Tres Classes de Vapor", que el 1871 s'havia adherit a la Primera Internacional, ben aviat començarà a rebutjar les tesis anarquistes per abraçar —especialment a partir de la seva reorganització de 1880— els plantejaments marxistes. Aquesta inclinació cap al marxisme es concretarà el mes de febrer de 1888 quan, tal com explica Miquel Izard,⁽¹⁾ participarà activament en l'organització d'un Congrés Nacional Obrer, patrocinat pel Centre Obrer de Barcelona, que fundà la Unió General de Treballadors (U.G.T.) per oposar-se a les organitzacions anarquistes.

En el **mapa número 1**⁽²⁾ podem seguir l'evolució de l'associacionisme obrer a les comarques gironines durant aquests anys.

Les federacions de l'A.I.T., entre 1872 i 1873, són 15: 3 a l'Alt Empordà (Cadaqués, Figueres i Pont de Molins), 4 al Baix Empordà (la Bisbal, Palafrugell, Palamós i Sant Feliu de Guíxols), 3 a la Garrotxa (Olot,

(1) Izard, Miquel, **Industrialización y obrerismo**, Barcelona, Ariel, 1973, p. 157.

(2) Elaborat a partir de les dades d'Izard, Miquel, op. cit.; Termes, Josep, **Anarquismo y sindicalismo en España. La Primera Internacional, 1864-1881**, Barcelona, ed. Ariel, 1972; Tuñón de Lara, Manuel, **El movimiento obrero en la historia de España**, Madrid, Taurus, 1972.

L'ASSOCIACIONISME OBRER ABANS DE LA CREACIÓ
DE LA UNIÓ GENERAL DE TREBALLADORS.

- ⊖ Societats fundades abans del 1.871 i que no formaren part de l'A.I.T.
- ▲ Federacions de l'A.I.T.(1.872-73).
- Societats fundades en 1.871-73 i que no formaren part de l'A.I.T.
- Localitats on hi havia les "Tres Classes del Vapor".
- ◐ Localitats on hi havia "Federació de Teixidors a Mà".
- ▲ Federacions de l'A.I.T. el 1.877.
- ▲ Federacions de l'A.I.T. el 1.881.
- Federacions locals de la F.T.R.E. el 1.882.

MAPA N.º 1

Sant Esteve d'en Bas i Sant Joan les Fonts), 4 al Gironès (Banyoles, Cassà de la Selva, Girona ³ i Llagostera), i a la Selva (Blanes). Durant els anys de la clandestinitat la majoria d'elles deixen d'existir, així el 1877 solament n'hi ha dues (Banyoles i Llançà) i dues, també, el 1881 (Banyoles i Sant Joan les Fonts).

La participació més important en les tasques de l'A.I.T. la trobem en el Congrés de Barcelona (1870): *Jaume Oriol hi assisteix en representació de la "Societat de paperers" de Sant Joan les Fonts i vota favorablement els quatre dictàmens —Resistència, Cooperació, Organització i Política— que determinaran la línia d'actuació de l'A.I.T.*

En el congrés de Còrdova, el 1872, també hi trobem representants gironins, encara que, com assenyala Josep Termes, ⁴ eren aliens a les organitzacions de casa nostra "como el pintor Rafael Suárez (delegado por Olot), el estudiante José Navarro (Gerona e Igualada)..."

El 1882, moment de la reorganització de la Internacional, hi trobem solament 4 federacions locals de la F.T.R.E.: Banyoles, la Jonquera, Olot i Ripoll (d'aquesta darrera Tuñón de Lara ⁵ ens en parla de "zona de fuerte implantación").

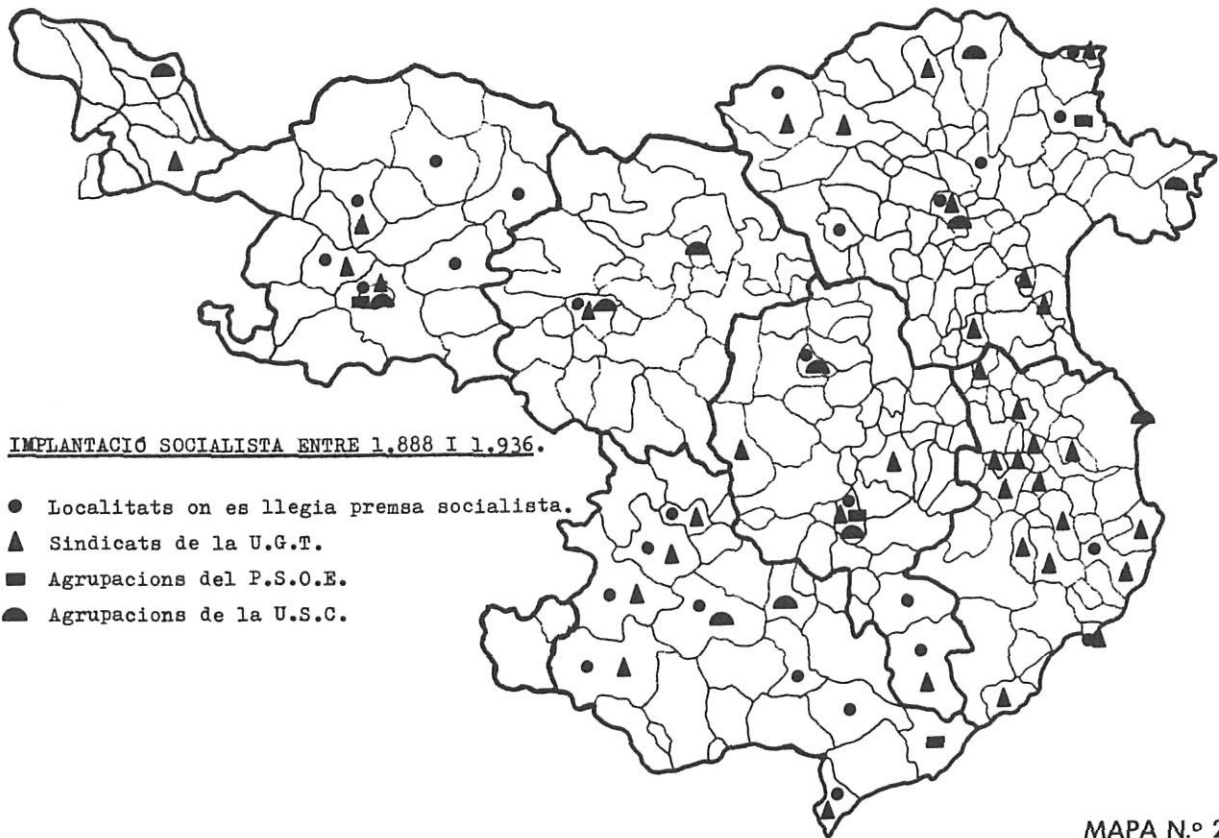
Les seccions de les "Tres Classes de Vapor" i "Federació de Teixidors a Mà", de tendència marxista, es repartien així: 1 a l'Alt Empordà (Figueres), 2 al Baix Empordà (Palafrugell i Sant Feliu de Guíxols), 3 a la Garrotxa (Olot, Sant Joan les Fonts i Tortellà), 2 al Gironès (Banyoles i Girona), 1 al Ripollès (Ripoll) i 1 a la Selva (Caldes de Malavella).

A més de les organitzacions esmentades cal citar les societats —12 en total— creades abans del 1871 i fins el 1873 i que no arribaren a formar part de l'A.I.T.: 3 a l'Alt Empordà (Agullana, Darnius i Llançà), 1 a la Garrotxa (Ridaura), 1 al Gironès (Salt), 3 al Ripollès (Ripoll, Sant Joan de les Abadesses i Santa Pau) i 4 a la Selva (Arbúcies, Caldes de Malavella, Lloret de Mar i Tossa).

(3) L'Acta de la F.R.E. de l'A.I.T. de 6 de setembre de 1872 ens parla de que "A pesar de ser esta población una ciudad feudal, nuestra gran idea se desarrolla", a Seco, Carlos, *Actas de los Consejos y Comisión Federal de la Región Española (1870-1874)*, Universidad de Barcelona, 1969, p. 245, tom I.

(4) op. cit., ps. 150-170.

(5) op. cit., p. 297.

En resum, els 29 pobles amb organitzacions obreres es poden classificar així: 9 pobles amb organitzacions "independents", 9 pobles amb organitzacions de tendència anarquista, 7 pobles amb organitzacions anarquistes i marxistes conjuntament, 1 poble amb organització marxista i independent, 1 poble amb organització anarquista i independent, i solament 1 poble (Ripoll) on existeixen les tres organitzacions al mateix temps.

La creació de la Unió General de Treballadors i la seva expansió fins el 1936

La creació, l'any 1888, de la Unió General de Treballadors a Barcelona venia a omplir un buit en el sindicalisme espanyol. La central sindical neixia sota la tutela del Partit Socialista Obrer Espanyol, que tenia la direcció del partit a Madrid. Dificilment, tal com assenyala Albert Balcells,⁽⁶⁾ la classe obrera catalana, amb una llarga tradició sindical, es resignaria a ésser dirigida pels socialistes de Madrid. El creixement de la U.G.T. a Catalunya fou molt lent i, sempre, molt feble des dels seus inicis. No és d'estranyar, doncs, el trasllat l'any 1899, de la direcció de la U.G.T. a Madrid; d'alguna forma això era el reconeixement del seu fracàs a Catalunya. A més d'aquests inicis poc prometedors cal afegir-hi d'altres aspectes que al llarg d'aquesta etapa impediran l'arrelament del sindicalisme socialista a casa

nostra: la seva organització centralista i burocràtica —d'esquena al fet nacional català—, les seves "tàctiques reformistes" (que porten a la U.G.T. a col·laborar amb la dictadura de Primo de Rivera, per exemple), i la no acceptació a col·laborar amb el republicanisme català.

Diferents estadístiques d'afiliats a la U.G.T.⁽⁷⁾ demostren la mínima implantació que tenia a Catalunya: 2.442 el 1901, 2.669 el 1918, 3.427 el 1922, 5.886 el 1928, 25.000 el 1930 —quan la C.N.T. en tenia 73.806—, 16.683 el 1931, 36.000 el 1933.

Aquestes xifres d'afiliació demostren que el progrés de la U.G.T. es donà en els darrers temps de la Dictadura. Albert Balcells⁽⁸⁾ indica que "el crecimiento ugetista se debió más a la búsqueda de amparo sindical tras la disolución de la C.N.T. —sota la Dictadura— que a una mayor aceptación del socialismo entre la masa obrera de Cataluña. La disminución de la masa ugetista en 1931 corrobora esta tesis".

(6) Balcells, Albert, *Cataluña contemporánea I (siglo XIX)*, Madrid, siglo XXI, 1977, p. 80.

(7) Tuñón de Lara, op. cit.; Balcells, Albert, *Trabajo industrial y organización obrera en la Cataluña contemporánea (1900-1936)*, Barcelona, ed. Laia, 1974, ps. 125-126.

(8) *Trabajo industrial ...*, op. cit., p. 130.

QUADRE N.º 1

EVOLUCIÓ DEL SINDICALISME SOCIALISTA

Comarca	Influència socialista 1888-1936					Sindicats de la U.G.T. 1936-1939			
	n.º pobles	U.G.T.	premsa	P.S.O.E.	U.S.C.	n.º pobles	Sindicats que segueixen	Sindicats nous	U.G.T. desapareix
l'Alt Empordà	13	8	6	1	3	56	8	48	0
el Baix Empordà	15	14	2	0	1	30	12	18	2
la Cerdanya	2	1	0	0	1	7	1	6	0
la Garrotxa	2	1	1	0	2	9	1	8	0
el Gironès	6	4	4	1	2	19	3	16	1
Osona	0	0	0	0	0	1	0	1	0
el Ripollès	6	3	6	1	1	18	3	15	0
la Selva	10	5	8	1	2	17	2	15	3
TOTAL	54	36	27	4	12	157	30	127	6

La implantació de la U.G.T. a les comarques gironines entre 1888 i 1936 la podem observar en el **mapa número 2** i el **quadre n.º 1**.⁹ Per conèixer millor l'evolució ugetista hem intentat de relacionar-la amb les seccions del P.S.O.E., de la Unió Socialista de Catalunya (U.S.C.), i amb la premsa socialista que arribava als pobles.

En els primers anys de funcionament de la U.G.T., de 1888 a 1892, solament les localitats de Campdevànol, Figueres, Olot, Portbou, Ripoll i Sant Feliu de Guíxols estan en contacte amb l'executiva de la central socialista, com es desprèn de les Actes.¹⁰ Ripoll sollicita repetidament ajut econòmic per poder mantenir una forta vaga (diferents seccions de la U.G.T. d'Espanya entera trameten al voltant de 600 pts. a tal fi), les agrupacions obreres de les altres localitats solliciten informació sobre la U.G.T. i la tramesa de la publicació "Unión Obrera" per assabentar-se de la finalitat del sindicat i mirar d'ingressar-hi.

Des del trasllat de la direcció de la U.G.T. a Madrid i fins al 1910 no apareixen a les estadístiques d'afiliació¹¹ referències a les comarques gironines. Les estadístiques de 1900 i 1903 indiquen que no hi ha cap afiliat a la província. El 1911 ens parlen de menys de 200 afiliats. L'octubre de 1931 la xifra arriba a 551.

La militància del P.S.O.E. a les nostres comarques no té més sort que la U.G.T.: menys de 100 afiliats el 1916, i la mateixa xifra el 1932.

El mes d'agost de 1910 l'Agrupació Obrera de Girona, presidida per Bonaventura Discosi, ingressà al P.S.O.E.; en les mateixes dates Discosi fundarà la U.G.T. a la capital gironina. Discosi era el President de "La Dependència Mercantil" de Girona, i des de 1910 a 1923 fou vocal de la Junta de Reformas Sociales en representació de l'esmentada societat i, també, de "La

Unión de fundidores metalúrgicos" i de "La Unión de Curtidores". Discosi serà, també, president de la Unió Socialista de Catalunya —Secció de Girona (constituïda el 20-7-1931, sota la presidència de Manuel Roset Sala)— en fusionar-se aquesta amb el PSOE el 29 d'agost de 1933.

La difusió de la premsa socialista, lògicament, era tan feble com la militància. Solament 27 localitats reben "La Justicia Social" (1910-1916) i/o "Justicia Social" (1923-1926).

L'aparició de la Unió Socialista de Catalunya com alternativa al socialisme centralista del P.S.O.E. no significà tampoc un augment espectacular de militància. En el seu 2on. Congrés, celebrat el 1933, els delegats de les comarques gironines representaven uns 411 afiliats.¹²

No ha de sobtar, per tant, que entre 1888 i 1936 solament apareixin sindicats ugetistes en 36 localitats de

(9) Confeccionat a partir de les obres citades i les que segueixen: Amaro del Rosal, **Historia de la U.G.T. de España, 1901-1939**, Barcelona, ed. Grijalbo, 1977, 2 vols.; del mateix autor, **Actas de la Unión General de Trabajadores de España, vol. I, 1888-1892**, Barcelona, ed. Grijalbo, 1977; Aisa, Javier i Arbeloa, V.M., **Historia de la Unión General de Trabajadores (U.G.T.)**, Madrid, ed. Z, 1975; Solà, Pere, **Cultura popular, educació i societat al nord-est català (1887-1959)**, Girona, C.U.G., 1983; Martín i Ramos, Josep-Lluís, "La Unió Socialista de Catalunya (1923-1936)", a **Recerques**, n.º 4, Barcelona, 1974; Virós, M.ª Rosa, "Las elecciones municipales de 14 de enero de 1934 en la provincia de Gerona", a **Perspectiva Social**, n.º 5, Barcelona, 1975; Capdevila, M.ª Dolores i Masgrau, Roser, **La Justicia Social. Órgan de la Federació Catalana del P.S.O.E. 1910/1916**, Barcelona, Centre d'Estudis d'Història Contemporània, 1979.

(10) Amaro del Rosal, **Actas de ...**, ps. 36-62.

(11) Tuñón de Lara, op. cit.

(12) Martín i Ramos, Josep-Lluís, op. cit., ps. 175-177.

les comarques, la majoria dels quals s'organitzaran durant la Segona República. Almenys així es desprèn de la informació apareguda al "Boletín de la U.G.T." de 1932: ⁽¹³⁾ "De las cuatro provincias catalanas, sólo en dos puede decirse que existe organización obrera: Barcelona y Tarragona.

En las dos restantes, Gerona y Lérida, los trabajadores viven casi absolutamente olvidados de cuanto significa organización de resistencia (...). En la capital (Gerona) existe, que sepamos, una sola organización obrera, la de dependientes de comercio. En Figueras que es la población que le sigue en importancia, no tenemos noticias de que funcione ningún organismo obrero.

"En un reciente viaje hecho al Bajo Ampurdán, hemos podido convencernos de que tampoco existe apenas nada de organización obrera. De aquella poderosa Federación de Obreros Taponeros, compuesta de buen número de miles, que funcionó durante muchos años no queda ni los restos. En San Feliu de Guíxols hay organizada una sociedad de albañiles nada más. En las importantes poblaciones fabriles de Palafrugell, Calonge, Palamós, la Bisbal, etc., no tenemos conocimiento de que funcione ninguna sociedad de resistencia; tal vez haya alguna, pero en este caso existirá poco más que de nombre; esto es, sin ejercer ninguna influencia entre los trabajadores de las respectivas poblaciones; por lo que puede afirmarse que la organización es nula, como nula es en las dos provincias citadas. Lo más que existen son algunas cooperativas, y aún estas son de carácter individualista".

II. EL CREIXEMENT DE LA U.G.T. DURANT LA GUERRA CIVIL ⁽¹⁴⁾

Els efectes de la sindicació obligatòria

El decret de sindicació obligatòria promulgat per la Generalitat el 10 d'agost del 1936 contribuï de manera decisiva al creixement espectacular de la U.G.T. a nivell de Catalunya. El sindicat socialista passà de 30.000 afiliats a 436.300, la C.N.T. passà de 143.000 a 361.000.

La causa principal que influï en aquest creixement de la U.G.T. fou el Partit Socialista Unificat de Catalunya (P.S.U.C.), que era qui realment controlava la central sindical. El P.S.U.C. havia decidit ajornar la revolució per a després de la guerra; aquesta tàctica de moderació li donà gran prestigi entre els militars, les classes mitges, la petita burgesia i els camperols autònoms. De retruc la U.G.T. es beneficià de la política del P.S.U.C. i aconseguí de superar la C.N.T., la qual, al mateix temps, era mirada amb recel pels grups esmentats.

La C.N.T. acusà la U.G.T. d'haver recollit i emparat en els seus rengles tots els elements reaccionaris i feixistes que fins el moment havien viscut al marge dels sindicats. El motiu d'aquest acostament a la U.G.T. era "por ver en ella a la organización conservadora más afín a sus

U.G.T.

intereses e ideas reaccionarias". ⁽¹⁵⁾ La U.G.T. acusa a la C.N.T. del mateix.

Segui com sigui, més endavant en veurem algun exemple, la U.G.T. a nivell de les comarques gironines ⁽¹⁶⁾ assolí la xifra de 10.118 afiliats quan abans del 18 de juliol solament en tenia 1.282 (ens referim a les xifres dels municipis i pobles consultats).

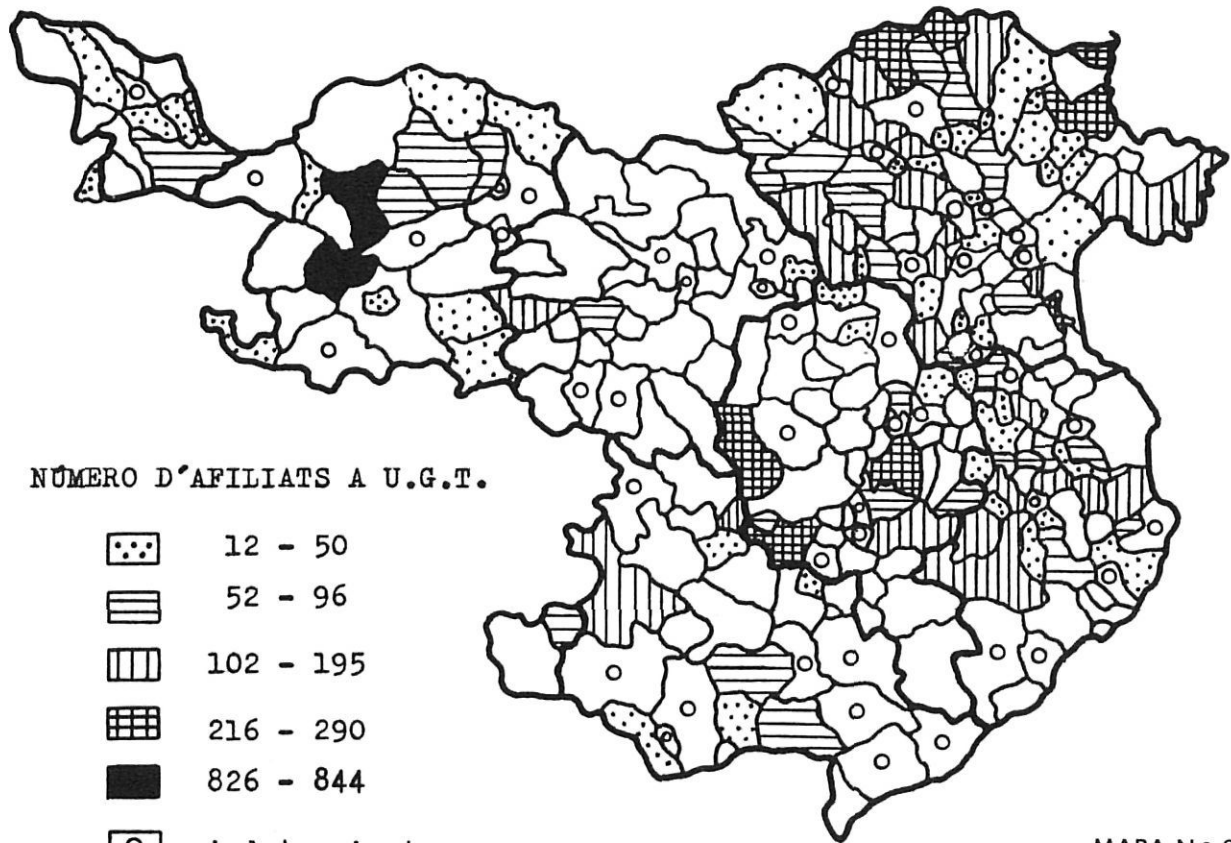
(13) "La UGT en las regiones", informe de José Comaposada al Boletín de la UGT, n.º 41, mayo 1932, ps. 183-187, citat per Aisa i Arbeloa, op. cit., ps. 219-227.

(14) Tot el material que segueix ha estat elaborat a partir de les Actes de Constitució de la U.G.T. que es troben a les carpetes números 133, 890, 905, 1.326, 1331 i 1.435 de la "Sección Político Social de Barcelona", "Archivo de la Guerra Civil" a Salamanca. També hem utilitzat diferent material sobre "Constitució d'Ajuntaments durant la Guerra" que es troba a l'Arxiu de la Diputació de Girona en carpetes titulades "Municipios", sense classificar.

(15) Amaro del Rosal, *Historia de la UGT...*, p. 507, vol. II.

(16) Utilitzem el mapa provincial, subdividit en comarques, encara que aquestes no coincideixin exactament amb els termes provincials. El material recollit a Salamanca així ens ho recomana. També hem afegit a la Cerdanya el municipi de Riu de Pendis donat que la seva documentació estava sota la jurisdicció de Puigcerdà.

Davant la confusió existent sovint en les Actes de Constitució referent a la utilització dels noms dels municipis i/o pobles —ens referim a aquells que durant la guerra canviaren de nom— hem decidit de posar els dos noms en la Taula de Sindicats UGETISTES DE LES COMARQUES.

MAPA N.º 3

Els requisits per entrar en els sindicats de la U.G.T.

Amaro del Rosal⁽¹⁷⁾ ens explica que "desde los primeros días del movimiento, la U.G.T. estableció unas bases, unas condiciones muy rigurosas para la admisión de nuevos militantes; éstos sólo podían hacerlo a través de las secciones locales de las respectivas federaciones, con el aval de dos viejos militantes. Se estableció un severo y eficaz control y una extraordinaria vigilancia, gracias a lo cual se impidieron las acciones irresponsables al margen de la organización. La C.N.T., llevada de un afán proselitista, del deseo de ganar masas, de penetrar y obtener mayorías, no estableció ningún rigor para el ingreso en sus sindicatos; por el contrario, concedió las más amplias y liberales facilidades para que todo el mundo pudiera ingresar en sus organizaciones".

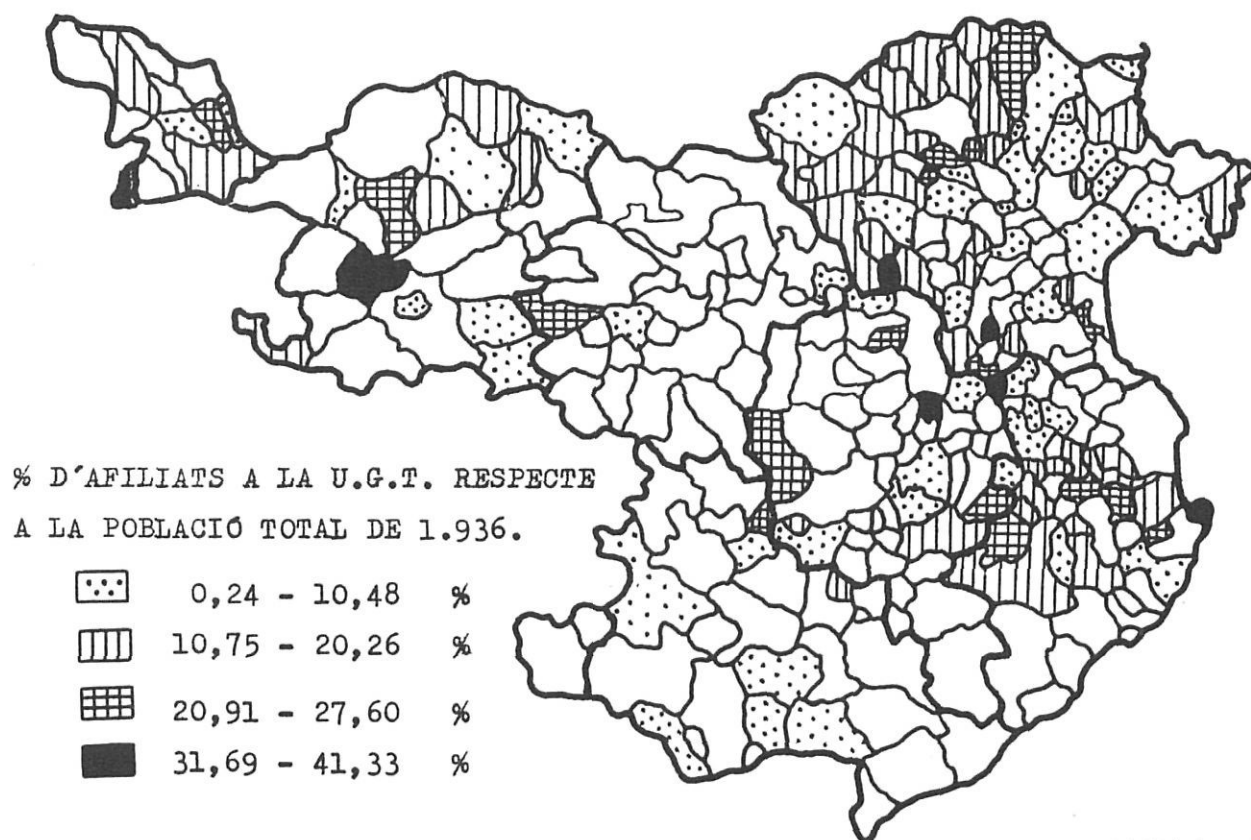
Per a constituir el Sindicat de la U.G.T. s'havia d'omplir un imprès que constava de 33 articles dividits en sis seccions: DENOMINACIÓN Y OBJETO, DEBERES Y DERECHOS DE LOS AFILIADOS, DE LA JUNTA DIRECTIVA, DE LAS JUNTAS GENERALES, ORDEN DE LA DISCUSIÓN Y DISPOSICIONES GENERALES.

D'entre els diferents articles en destacarem alguns: "Esta entidad es totalmente ajena a toda tendencia

política de cualquiera significación que ella sea, exigiéndose solamente a sus asociados la aceptación del principio Internacional de la lucha de clases y el acatamiento y exacto cumplimiento de estos Estatutos" (Art. 3.º) ... "Los afiliados a esta entidad propagarán, por todos los medios que la leyes del Estado consientan, la lucha económica y jurídica de clases, y lo conveniente que es a cuantos trabajan formar Sociedades de resistencia que tengan por objeto mejorar las condiciones de vida normales y económicas de la clase obrera y combatir el favoritismo y la explotación del hombre por el hombre" (Art. 7º) ... "Los asalariados que deseen formar parte de esta entidad lo solicitarán, por escrito del Comité de la misma ..." (Art. 8º) ... "Esta entidad no podrá disolverse mientras haya diez afiliados que quieran continuarla ..." (Art. 33º).

A nivell teòric els plantejaments d'Amaro del Rosal són perfectes i conseqüents amb el que ha d'ésser un Sindicat de classe i queden reflectits a l'imprès que s'havia de tramitar per legalitzar els Sindicats de la U.G.T.

(17) Amaro del Rosal, *Historia de la UGT*, op. cit., p. 507, vol. II.

MAPA N.º 4

El nombre de Sindicats de la U.G.T.

Tal com podem veure en el **quadre n.º 1**, tenim 157 pobles amb sindicat ugetista. D'aquests 157 solament 30 són sindicats històrics, és a dir, que segueixen la tradició inaugurada entre els anys 1888 i 1936, la resta –127– són sindicats de la U.G.T. de nova implantació. També trobem el cas contrari: la desaparició de 6 sindicats històrics (3 a la Selva, 2 al Baix Empordà i 1 al Gironès).

Les comarques de l'Alt Empordà, la Cerdanya, la Garrotxa i el Ripollès són les que millor conserven la tradició ugetista donat que els sindicats apareguts entre 1888 i 1936 continuen existint durant la guerra.

La zona de màxima implantació dels sindicats de la U.G.T. és l'Empordà (tant l'Alt com el Baix), que reuneix més de la meitat dels sindicats de les comarques gironines, 86 sobre un total de 157.

La Cerdanya i la Garrotxa són les dues comarques amb menys sindicats ugetistes.

La data de Constitució i/o ingress a la U.G.T.

Durant els mesos de setembre i octubre de 1936 i el mes d'abril del 1937 es quan es produeixen més ingressos a la U.G.T. (63 sobre 86 ingressos documentats entre juliol del 1936 i setembre del 1938).

El repartiment, per mesos, dels sindicats que ingressen dins la U.G.T. (vegeu el **quadre n.º 2**) sembla que no té cap tipus de connotació política.

El fet que la constitució dels sindicats ugetistes es perllongui fins al mes de setembre de 1938 indica la lentitud amb què es complien els decrets de la Generalitat (recordem que el de sindicació obligatòria estava datat el 10 d'agost de 1936) o bé les dificultats amb què es trobava la classe obrera dels pobles a l'hora de decidir la seva sindicació.

El sistema d'entrada i/o de constitució dels sindicats de la U.G.T.

Les rigoroses condicions d'admissió de nous afiliats de les quals ens parlava Amaro del Rosal, i que hem citat abans, sembla que no sempre es complien al peu de la lletra.

En uns quants pobles es produeix l'entrada o l'ingrés d'un sindicat independent en la U.G.T.; d'aquestes entrades en bloc d'un sindicat independent (és a dir, no de classe i algun d'ells, probablement, **groc**) dins la U.G.T. en tenim notícies a Borrassà, Corçà, Fontanilles, Palau-sator, Pals, Bescanó, Quart, la Vall de Gallegans, Vilafreser, Vilanna, Pardines, Planoles i Setcases. El

QUADRE N.º 2
DATES DE CONSTITUCIÓ / INGRÉS A LA U.G.T.

Comarca	Any 1936							Any 1937					Any 1938						
	jul.	ag.	set.	oct.	nov.	des.	Total	gen.	feb.	ab.	jul.	ag.	set.	oct.	Total	feb.	juny	set.	Total
l'Alt Empordà		2	10	6	1	1	20			20					20				
el Baix Empordà	1	1	5	4	1		12		1						1				
la Cerdanya			1	1			2	1						2	3				
la Garrotxa											1	1			2	1			1
el Ripollès			4	4			8						1		1				
Osona					1		1												
el Ripollès			2	2		1	5	2		1					3				
la Selva			2		1	1	4				1				1		1	1	2
Total	1	3	24	18	3	3	52	3	1	21	2	1	1	2	31	1	1	1	3

QUADRE N.º 3
RELACIÓ ENTRE EL NOMBRE D'AFILIATS I LA POBLACIÓ

Comarca	N.º d'afiliats	N.º d'habitants dels pobles amb afiliats	% d'afiliats	Població total de la comarca	% d'afiliats
l'Alt Empordà	4.036	36.470	11,06	66.674	6,05
el Baix Empordà	1.613	24.099	6,69	55.985	2,88
la Cerdanya	227	1.883	12,05	7.518	3,01
la Garrotxa	258	13.823	1,86	41.384	0,62
el Gironès	1.220	9.836	12,40	78.407	1,55
Osona	92	501	18,36	1.455	6,32
el Ripollès	2.116	17.877	11,83	29.874	7,08
la Selva	556	10.282	5,40	50.184	1,10
Total	10.118	114.771	8,81	331.481	3,05

sistema seguit per aquests sindicats independents per ingressar a la U.G.T. solia ésser l'emprat pel "Sindicat de Treballadors i Arrendataris de la Terra de Corçà" (vegeu l'Apèndix I): es celebrava una elecció secreta i s'ingressava en el sindicat de classe que hagués obtingut més vots. En el cas de Corçà, la U.G.T. guanyà la C.N.T. per 73 vots a 27, i tots ingressaren a la U.G.T., fins i tot els partidaris de la C.N.T.; d'aquesta manera continuava mantenint-se la unitat de l'antic sindicat independent. Aquest tipus de decisió ens indica fins a quin punt arribava el nivell de consciència sindical.

És interessant, també, el cas de Bolvir (vegeu Apèndix II) i alguns altres pobles de la Cerdanya on sorgeixen problemes entre la Unió de Rabassaires i Esquerra Republicana de Catalunya, per un costat, i la U.G.T., per l'altre. Acabant la qüestió amb coaccions i amenaces que són reconegudes pel mateix protagonista com a "extra-legals".

El cas de la dissolució del Sindicat de Treballadors de la Terra de Maçanet de Cabrenys (vegeu l'Apèndix

III) també és exemplar. Es pasen tots els afiliats a un nou nat "Sindicat Agrícola" donat que "no era necesario para la defensa de los intereses de los trabajadores agricolas existieran dos organismos con los mismos componentes y para un mismo objeto".

El nombre d'afiliats als sindicats de la U.G.T.

El nombre total d'afiliats a U.G.T., segons la documentació utilitzada, és de 10.118 (vegeu el quadre n.º 3); el nombre màxim d'afiliats és de 844 (Ribes de Freser) i el mínim és de 12 (vegeu el mapa n.º 3 i la TAULA DELS SINDICATS UGETISTES DE LES COMARQUES). La màxima concentració d'afiliats es dona a l'Alt Empordà: 4.036 (un 39,88% del total de les comarques).

La Garrotxa amb 2,54%, és la comarca amb menys implantació ugetista, restant quasibé a nivell testimonial. El Ripollès, el Baix Empordà i el Gironès, per aquest ordre, segueixen en importància a l'Alt Empordà.

En alguns casos ens ha estat possible de seguir la trajectòria d'afiliació del sindicat en dos moments diferents (vegeu **quadre n.º 4**). La característica general de l'evolució numèrica de l'afiliació sindical entre la primera data i la segona és de disminució de militància. Dels 26 pobles estudiats 14 disminueixen, 9 augmenten i 3 es mantenen igual; encara que pugui semblar que hi ha un equilibri el cert és que al considerar els números globalment trobem una disminució de 853 (un 29'55% de la xifra inicial). Això ens permet indicar que una vegada passada l'eufòria inicial de sindicació obligatòria, els sindicats de la U.G.T. a les comarques gironines tendien a la pèrdua d'efectius.

Aquesta pèrdua s'hauria de matisar amb les incorporacions a l'aves, la qual cosa afectà un nombre de persones que ens és desconegut.

Relació entre nombre d'afiliats i població

El % d'afiliats en relació amb la població de les localitats amb U.G.T. ens dona unes xifres molt petites: en total 8,81 afiliats per cada 100 habitants; si

considerem la població total de les comarques el 8,81 es converteix en 3,05 afiliats per cada 100 habitants.

A la vista d'aquests percentatges no és gens agosarat proclamar la inferioritat numèrica de la U.G.T. davant les altres dues centrals sindicals: la C.N.T. i la Unió de Rabassaires.

Com es pot veure al mapa n.º 4 i al **quadre n.º 3**, deixant de banda Osona per la seva poca representativitat, les comarques més destacades són el Ripollès i l'Alt Empordà. La Garrotxa, que era —com hem vist anteriorment— la segona comarca amb menys nombre d'afiliats ens ofereix en nombres relatius un aspecte desolador: aproximadament 1 afiliat per cada 200 habitants de la comarca.

A la Cerdanya no passa el mateix que a la Garrotxa; malgrat ésser inferior el número dels seus afiliats, la poca població de la comarca li permet situar-se com a quarta comarca en importància.

Els pobles amb menys de 1.000 habitants són els únics que tenen percentatges d'afiliació superiors al

QUADRE N.º 4
EVOLUCIÓ DE L'AFILIACIÓ A LA U.G.T.

Lloc	data	n.º d'afiliats	data	n.º d'afiliats	diferència
Agullana	20/10/36	183	22/7/37	100	- 83
Albanyà	14/9/36	60	18/4/37	60	0
l'Armentera	1/10/36	216	17/6/37	170	- 46
Borrassà	1/9/36	135	25/4/37	140	+ 5
Cabanelles	1/10/36	132	16/4/37	60	- 72
Cadaqués	1/9/36	175	18/4/37	150	- 25
Darnius	6/9/36	188	21/4/37	136	- 52
les Escaules	1/10/36	39	15/4/37	18	- 21
Espinavessa	1/9/36	50	16/4/37	50	0
Espolla	2/10/36	162	27/4/37	154	- 8
Garriguella	1/10/36	16	14/4/37	27	+ 11
Mollet d'Empordà	7/11/36	20	15/4/37	80	+ 60
el Puig	16/4/37	25	17/4/37	17	- 8
Rabós d'Empordà	20/9/36	34	27/4/37	90	+ 56
Vilafant	1/9/36	121	20/3/37	40	- 81
Vilajuïga	14/4/37	50	2/4/38	20	- 30
Vilarnadal	1/10/36	18	16/4/37	30	+ 12
Gaüses	14/10/36	45	14/1/37	40	- 5
Serra de Daró	8/9/35	61	31/8/36	61	0
Ger	2/10/37	34	11/3/38	50	+ 16
Llanars	17/1/37	95	12/5/37	20	- 75
Molló	15/9/36	12	12/5/37	89	+ 77
Planoles	1/10/36	41	12/5/37	21	- 20
Ribes de Freser	13/5/36	844	12/5/37	130	-714
Setcases	1/9/36	48	9/10/36	53	+ 5
Vilallonga de Ter	17/1/37	82	12/5/37	227	+145
TOTALS		2.886		2.033	-853

QUADRE N.º 5
DISTRIBUCIÓ PER OFICIS DELS AFILIATS A LA U.G.T.

	Alt Empordà	Baix Empordà	Cerdanya	Garrotxa	Gironès	Osona	Ripollès	Selva	TOTAL	%
Agricultors	2.928	1.308	136	60	572	92	363	147	5.606	55,40
Treballadors de la terra i d'oficis variis	259	228	68	198	262	—	26	21	1.062	10,49
Oficis variis	332	—	—	—	—	—	206	95	633	6,25
obriers industrials {	del carbur	—	—	—	—	—	25	—	25	19,10
	força i llum	—	5	—	—	—	79	—	84	
	indústries blanques	2	—	—	—	—	—	—	2	
	indústries variis	51	—	—	—	185	—	846	33	
	metal.lúrgics	—	—	2	—	—	—	83	4	
	paperers	—	—	—	—	—	—	12	104	
	rajolers	5	18	—	—	—	—	—	23	
del suro	72	—	—	—	—	—	—	72	407	
del tèxtil	—	—	—	—	190	—	217	—		
Obrers construcció	67	3	21	—	2	—	164	6	263	2,59
Transportistes	22	—	—	—	—	—	41	45	108	1,06
Dependents de comerç	48	4	—	—	—	—	2	30	84	0,83
Fusters	36	—	—	—	1	—	27	—	64	0,63
Fusters, ferrers, paletes	—	16	—	—	—	—	—	—	16	0,15
Carreters i fusters	4	—	—	—	—	—	—	—	4	0,20
carreters	10	1	—	—	—	—	1	4	16	
ferrers	—	1	—	—	—	—	—	—	1	
Modistes	48	—	—	—	—	—	4	—	52	0,51
Ram del vestir	—	—	—	—	—	—	—	19	19	0,18
Sastres	1	2	—	—	1	—	2	—	6	0,05
Sabaters	2	—	—	—	—	—	3	—	5	0,04
Espardenyers	—	—	—	—	—	—	—	4	4	0,03
Carnissers i flequers	—	4	—	—	—	—	—	—	4	0,37
carnissers	12	—	—	—	—	—	—	—	12	
flequers	13	1	—	—	1	—	1	6	22	
Funcionaris públics	33	1	—	—	—	—	—	—	34	0,33
Barbers	1	10	—	—	1	—	—	20	32	0,31
Bosquetaires	21	—	—	—	—	—	—	10	31	0,30
Carboners	2	—	—	—	—	—	—	—	2	0,01
Empleats de cinema	20	—	—	—	—	—	—	—	20	0,19
Arts Gràfiques	—	—	—	—	—	—	14	—	14	0,13
Xofers i metal.lúrgics	11	—	—	—	—	—	—	—	11	0,13
xofers	2	1	—	—	—	—	—	—	3	
Mecànics	7	1	—	—	1	—	—	—	9	0,08
Serventes	12	—	—	—	—	—	—	—	12	0,11
Ensenyants	2	—	—	—	1	—	—	—	3	0,02
Estudiants	7	—	—	—	—	—	—	—	7	0,06
Ramaders	3	—	—	—	3	—	—	—	6	0,05
Cistellers	—	—	—	—	—	—	—	5	5	0,04
Mosaistes	—	4	—	—	—	—	—	—	4	0,03
Cafeters	—	—	—	—	—	—	—	3	3	0,02
Escrivents	—	3	—	—	—	—	—	—	3	0,02
Intèrprets	2	—	—	—	—	—	—	—	2	0,01
Vigilants	—	2	—	—	—	—	—	—	2	0,01
Esparter	1	—	—	—	—	—	—	—	1	0,009
TOTAL	4.036	1.613	227	258	1.220	92	2.116	556	10.118	100

20%, els pobles amb més de 1.000 habitants no superen el 16% d'afiliació (excepte Sant Martí de Llèmena, Campdevànol i Ribes de Freser).

Els afiliats a la Unió General de Treballadors i el seu ofici

El 55,4% dels afiliats són agricultors, el 10,49% són treballadors de la terra i d'oficis varis, i el 6,25% són d'oficis varis. A l'hora de confeccionar aquesta estadística (vegeu el **quadre n.º 5**) hem mantingut la relació d'oficis que ens donaven les Actes de Constitució. És per això que els tres primers oficis que hem relacionat tenen molt de comú, és a dir, dins els treballadors de la terra i d'oficis varis i els d'oficis varis s'inclouen normalment agricultors. Per tant és lògic pensar que el 55,4% d'agricultors s'ha d'augmentar amb bona part dels percentatges següents (10,49 i 6,25). D'aquesta manera el percentatge d'agricultors superaria fàcilment el 60%, destacant-se el sector agrícola molt per sobre dels altres. La supremacia del sector d'agricultors solament falla a la comarca del Ripollès, on els obrers industrials dupliquen abastament el nombre de treballadors de la terra.

El sector d'obers industrials, tan destacat al Ripollès, és considerablement inferior a la resta de les comarques. El total arriba al 19,10% (una tercera part del sector agrícola).

La resta d'oficis queden a gran distància dels citats i en cap cas no arriba al 3%: 2,59% els obrers de la construcció i 0,009% el sector dels esparters.

En resum, forta implantació al camp i poca implantació industrial.

CONCLUSIONS FINALS

El creixement espectacular de la Unió General de Treballadors a les comarques gironines, en comparació amb l'època de 1888 a 1936, s'explica, com a la resta de Catalunya, pel decret de sindicació obligatòria promulgat pel Govern de la Generalitat. A partir d'aquest decret, els sectors més conservadors i

moderats de les nostres comarques que fins aquest moment no havien estat sindicats, ingressen a la U.G.T., més moderada —menys revolucionària— que la C.N.T.

Malgrat que el creixement sigui espectacular, podem afirmar que a nivell de comarques gironines no és tan important com a nivell de Catalunya. A Catalunya la U.G.T. passa de 30.000 afiliats a 463.300 (es multiplica per 14,54), a les comarques gironines passa de 1.282 a 10.118 (es multiplica solament per 8,89).

Aquest creixement desfà el mapa històric de la U.G.T. a casa nostra: apareixen 127 nous sindicats ugetistes allí on mai el socialisme no havia arrelat. Això corrobora la tesi de l'ingrés als sindicats de la U.G.T. d'elements conservadors i moderats.

La zona de màxima implantació serà l'Empordà, on hi trobarem més de la meitat dels sindicats de l'època i dels afiliats. La Garrotxa, per contra, és la comarca amb menys implantació ugetista.

L'evolució numèrica dels afiliats té una tendència a la baixa.

L'afiliació superior al 20% de la població solament es dona en els pobles amb menys de 1.000 habitants.

Els pobles amb més de 1.000 habitants no superen el 16% d'afiliació (excepte els casos esmentats anteriorment).

Es pot afirmar, en termes generals, que a més població li correspon un percentatge menor de militància, i viceversa. Aquest esquema anterior explica el domini del sector camperol (al voltant del 60%) sobre el sector d'obers industrials (19%).

I, per acabar, el 8,81% d'afiliats respecte a la població —que disminueix a 3,05% si considerem la població total de la comarca— ha de servir perquè ens adonem que, malgrat el creixement operat entre 1936 i 1939, els altres sindicats (C.N.T. i Unió de Rabassaires) continuaven essent majoritaris a les nostres comarques.

TAULA DELS SINDICATS UGETISTES DE LES COMARQUES

L'ALT EMPORDÀ

Poble	Població 1936	Nom del Sindicat	Nombre d'afiliats		Data constitució o ingrés U.G.T.	% d'afiliats / habitants
			abans 18/7/36	després 18/7/36		
Agullana	1.142	D'oficis varis	—	183	20/10/1936	16,02
Albanyà	298	D'oficis varis	0	60	14/9/1936	20,13
Arenys d'Empordà	142	Treballadors de la Terra	—	45	16/4/1937	31,69
L'Armentera	991	Agrícola "El Pagès" de Treballadors de la Terra	97	216	1/10/1936	21,79
Bàscara	884	D'oficis varis	—	107	18/9/1936	12,10

Poble	Població 1936	Nom del Sindicat	Nombre d'afiliats		Data constitució o ingress U.G.T.	% d'afiliats/ habitants
			abans 18/7/36	després 18/7/36		
Biure	419	Treballadors de la Terra	—	115	16/4/1937 ?	27,44
Borrassà	740	Treballadors de la Terra "Igualtat"	—	135	1/9/1936	18,24
Cabanelles	813	Treballadors de la Terra	—	132	1/10/1936	16,23
Cadaqués	1.315	Agrícola i d'oficis diversos	0	175	1/9/1936	13,30
Camallera	432	D'oficis varis	0	96	10/12/1936	22,22
Cantallops	569	Treballadors de la Terra	—	65	15/4/1937	11,42
Castelló d'Empúries	2.297	Treballadors de la Terra	—	30	1/11/1937	1,30
Cistella	589	Treballadors de la Terra	—	60	16/4/1937	10,18
Darnius	928	Treballadors de la Terra i d'oficis varis	60	188	6/9/1936	20,25
Les Escaules	185	Treballadors de la Terra	0	39	15/4/1937	21,08
Espinavessa	154	D'oficis varis	—	50	1/9/1936	32,46
Espolla	751	D'oficis varis	—	162	?/10/1936	21,57
El Far d'Empordà	372	Treballadors de la Terra	—	25	16/4/1937	6,72
Garriguella	840	D'oficis varis	0	16	1/10/1936	1,90
La Jonquera	1.319	D'oficis varis	0	218	1/10/1936	16,52
Llançà	2.103	Treballadors de la Terra	—	156	1/9/1936	7,41
Lledó	919	Treballadors de la Terra	—	150	30/4/1937	16,32
Llers	998	Treballadors de la Terra	—	104	13/4/1937	10,42
Maçanet de Cabrenys	1.252	Treballadors de la Terra	—	40	16/8/1936	3,19
Marzà	185	Treballadors de la Terra	—	31	16/4/1937	16,75
Masarac	371	Treballadors de la Terra	—	43	18/4/1937	11,59
Mollet	319	Obrer i d'oficis varis	0	20	7/11/1936	6,26
Navata	781	Treballadors de la Terra	—	90	16/4/1937	11,52
Pau	485	Treballadors de la Terra	—	50	16/4/1937?	10,30
Peralada	1.228	D'oficis varis	—	80	14/4/1937	6,51
Pont de Molins	462	Treballadors de la Terra	0	40	27/4/1937	8,65
Pontós	480	Agrícola i d'oficis varis	—	19	27/9/1936	3,95
Portbou	3.092	D'oficis diversos	0	290	1/8/1936	9,37
El Puig (Sant Mori)	204	Treballadors de la Terra	17	25	16/4/1937	12,25
Rabós	413	D'oficis diversos	0	34	20/9/1936	8,23
Roses	2.823	Treballadors de la Terra i d'oficis varis	—	150	15/4/1937	5,31
Sant Llorenç de la Muga	457	Treballadors de la Terra	—	80	13/4/1937	17,50
Sescebes d'Empordà (St. Climent Sescebes)	724	Treballadors de la Terra	—	95	24/4/1937	13,12
Terrades	515	Treballadors de la Terra	—	70	13/4/1937	13,59
Torroella de Fluvià	504	Camperol i d'oficis varis	0	52	11/9/1936	10,31
Vilabertran	652	Treballadors de la Terra	—	45	27/4/1937	6,90
Vilafant	614	Treballadors de la Terra	—	70	1/9/1936	11,40
Vilajuïga	850	Treballadors de la Terra	—	50	14/4/1937	5,88
Vilamacolum	450	Agrícola i d'oficis varis	71	102	1/11/1936	22,66
Vilamaniscle	266	Treballadors de la Terra	—	15	?	5,63
Vilarnadal	143	Treballadors de la Terra	—	18	1/10/1936	12,58
TOTAL	36.470		245	4.036		11,06

EL BAIX EMPORDÀ

Poble	Població 1936	Nom del Sindicat	Nombre d'afiliats		Data constitució o ingrés U.G.T.	% d'afiliats / habitants
			abans 18/7/36	després 18/7/36		
La Bisbal	4.316	Treballadors de la Terra	0	14	15/2/1937	0,32
Corçà	632	Treballadors de la Terra	85	125	22/11/1936	19,77
Cruïlles	785	Treballadors de la Terra i d'oficis varis	0	115	11/10/1936	14,64
Foixà	590	D'agricultors i d'oficis varis	—	15	?	2,54
Fontanilles	259	Agrari	0	31	22/10/1936	11,96
Fonteta	398	Treballadors de la Terra	65	65	20/11/1936	16,33
Gaüses	124	Agrícola de Treballadors de la Terra	0	45	14/10/1936	36,29
Gualta	407	Treballadors de la Terra	37	60	3/12/1936	14,74
Jafre de Ter	542	D'oficis varis	0	47	19/7/1936	8,67
Monells	272	Treballadors de la Terra	0	33	27/8/1936	12,13
Palafrugell	8.682	Treballadors de la Terra	—	31	9/9/1936	0,35
Palau-sator	545	Agrari	0	120	25/9/1936	22,01
Pals	1.483	Agrícola	0	195	24/9/1936	13,14
Parlavà	438	Agrari	36	80	27/9/1936	18,26
La Pera	632	D'oficis varis	0	27	16/10/1936	4,27
Regencós	329	Treballadors de la Terra	0	70	19/9/1936	21,27
Rupià	390	Treballadors de la Terra	15	65	19/6/1936	16,66
Sadurní de l'Heura	488	Treballadors de la Terra	0	105	22/9/1936	21,51
(St. Sadurní de l'Heura)						
Serra de Daró	301	Treballadors de la Terra	25	61	8/9/1935	20,26
Ullastret	406	Treballadors de la Terra	41	105	3/11/1936	25,86
Verges	1.212	D'oficis varis	1	111	5/10/1936	9,15
Vilopriu	500	Camperol i d'oficis varis	17	52	29/9/1936	10,40
Vulpellac	368	Treballadors de la Terra	0	41	25/11/1936	11,14
TOTAL	24.099		322	1.613		6.69

LA Cerdanya

Poble	Població 1936	Nom del Sindicat	Nombre d'afiliats		Data constitució o ingrés U.G.T.	% d'afiliats / habitants
			abans 18/7/36	després 18/7/36		
Alp	567	Treballadors de la Terra i de la construcció	31	65	10/4/1936	11,46
Ger	465	D'oficis varis i treballadors de la terra	—	50	2/10/1937	10,75
Queixans	201	Treballadors de la Terra	—	47	20/10/1937	23,38
Riu de Pendís	68	Agrícola	—	24	20/9/1936	35,29
Urtx	334	Treballadors de la terra i d'oficis varis	0	23	9/10/1936	6,88
Vilallobent	248	Treballadors de la Terra i d'oficis varis	—	18	1/1/1937	7,25
TOTAL	1.883		31	227		12,05

LA GARROTXA

Poble	Població 1936	Nom del Sindicat	Nombre d'afiliats		Data constitució o ingrés U.G.T.	% d'afiliats/ habitants
			abans 18/7/36	després 18/7/36		
Maià de Montcal	511	D'oficis varis i Treballadors de la Terra	—	38	1/8/1937	7,43
Olot	12.547	Treballadors de la Terra	—	60	24/7/1937	0,47
Ridaura	765	D'oficis varis	—	160	26/2/1938	20,91
TOTAL	13.823		—	258		1,86

EL GIRONÈS

Poble	Població 1936	Nom del Sindicat	Nombre d'afiliats		Data constitució o ingrés U.G.T.	% d'afiliats/ habitants
			abans 18/7/36	després 18/7/36		
Bescanó	2.471	Tèxtil i d'oficis varis	—	248	24/10/1936	10,03
Celrà	2.075	Professions i oficis varis	185	185	29/6/1931	8,91
		Treballadors de la Terra	0	23	25/8/1936	1,10
		D'oficis varis	0	46	1/9/1936	8,91
Crespia	516	D'oficis varis	0	46	1/9/1936	8,91
Madremanya	384	Treballadors de la Terra	—	82	15/10/1936	21,35
Ollers	140	Agrícola d'U.G.T.	—	30	21/9/1936	21,42
Quart	1.068	Agrícola	0	116	26/9/1936	10,86
Sant Martí de Llémena	1.129	?	67	261	4/12/1936	23,11
La Vall de Gallegans (Sant Daniel)	879	Agrícola	0	70	20/9/1936	7,96
Viladasens	435	Treballadors de la Terra	0	30	21/9/1937	6,89
Vilafreser	150	Agrícola i Cooperativa	—	62	26/10/1936	41,33
Vilanna	589	Agrícola	—	67	4/10/1936	11,37
TOTAL	9.836		252	1.220		12,40

OSONA

Poble	Població 1936	Nom del Sindicat	Nombre d'afiliats		Data constitució o ingrés U.G.T.	% d'afiliats/ habitants
			abans 18/7/36	després 18/7/36		
Espinelves	501	Treballadors de la Terra	—	92	28/10/1936	18,36

EL RIPOLLÈS

Poble	Població 1936	Nom del Sindicat	Nombre d'afiliats		Data constitució o ingrés U.G.T.	% d'afiliats/ habitants
			abans 18/7/36	després 18/7/36		
Campdevàdol	2.442	Oficis varis	278	826	?/1936	33,82
Llanars	697	Treballadors de la Terra i d'oficis varis	0	95	17/11/1937	13,62
Molló	878	U.G.T.	—	12	15/9/1936	1,36
Palmerola	215	Treballadors de la Terra	—	28	?	13,02

Poble	Població 1936	Nom del Sindicat	Nombre d'afiliats		Data constitució o ingrés U.G.T.	% d'afiliats/ habitants
			abans 18/7/36	després 18/7/36		
Pardines	391	Agrícola i d'oficis varis	0	67	1/10/1936	17,13
Planoles	391	Fabril, de la Construcció i d'oficis varis	0	41	1/10/1936	10,48
Ribes de Freser	3.057	D'oficis varis	154	844	13/5/1936	27,60
Ripoll	7.380	Treballadors de la Terra	—	18	7/1/1937	0,24
Setcases	265	D'obres agrícoles, ramaders i d'oficis varis	0	48	1/9/1936	18,11
Vallfogona	728	Treballadors del camp i d'oficis varis	—	26	27/12/1936	3,57
Vidrà	436	Treballadors de la Terra	—	29	26/4/1937	6,65
Vilallonga de Ter	997	Treballadors de la Terra i d'oficis varis	0	82	entre juliol i desembre 1936	8,22
TOTAL	17.877		432	2.116		11,83

LA SELVA

Poble	Població 1936	Nom del Sindicat	Nombre d'afiliats		Data constitució o ingrés U.G.T.	% d'afiliats/ habitants
			abans 18/7/36	després 18/7/36		
Anglès	2.837	D'oficis varis	—	35	7/6/1938	1,23
Bonmatí	448	Unió obrera de paperers	?	104	?/1/1934	23,21
Les Fonts de Sacalm (Sant Hilari Sacalm)	2.767	D'oficis varis	0	166	1/9/1936	5,99
Maçanes	699	D'oficis varis i Treballadors de la Terra	—	21	4/12/1936	3,00
Maçanet	1.629	D'oficis varis	0	98	12/9/1936	6,01
Riells de Motseny	503	Treballadors de la Terra	0	35	1/7/1937	6,95
Riudarenes	1.189	D'oficis varis	—	60	18/9/1938	5,04
Salitja	210	Treballadors de la Terra	—	37	?/11/1936	17,61
TOTAL	10.282		0	556		5,40

APÈNDIX I

SINDICAT DE TREBALLADORS I ARRENDATARIS DE LA
TERRA DE CORÇÀ

Acta de la reunió general extraordinària del "Sindicat de Treballadors i Arrendataris de la Terra de Corçà" efectuada en el local sindical a les dues de la tarda i sota la presidència d'en Joan Bahí, el qual declarà oberta la sessió i s'aprovà l'acta anterior.

Tot seguit el President exposà a la general que el motiu de la present reunió era per a tractar d'ingressar a una central sindical, estant tothom conforme es procedí immediatament a fer una elecció secreta donant el

següent resultat: 73 vots a favor de la U.G.T., 27 a favor de la C.N.T. i 4 vots en blanc.

Quedant tots d'acord amb el resultat de l'elecció, s'autoritza a la Junta Directiva per fer les gestions necessàries per ingressar a la central sindical U.G.T.

I no tinguent altres assumptes de què tractar, el President aixeca la sessió, signant tota la Junta Directiva a Corçà, a vint-i-cinc d'octubre de mil noucents trenta sis.

La Junta

(Joan Bahí, Salvador Sararols, Marcellí Mir i Joan Rovira)

APÈNDIX II

En el pueblo de Bolvir a 28 de julio de 1937.

Los abajo suscritos, Francisco Ravetllat, Alcalde de Bolvir y Juez concejal de la Dictadura y Juan Meya, Presidente del Sindicato de Rabassaires DECLARAN

que para la constitución de los Sindicatos agrícolas y sus Juntas, determinadas en el Decreto de fecha 16 de junio de 1937, han obrado de la manera siguiente:

- 1.º Han prescindido de formar la Junta Municipal Agraria.
- 2.º Ha continuado el Sindicato Agrícola perteneciendo a la Unión de Rabasaires.
- 3.º No han permitido el ingreso en dicho Sindicato agrícola a los afiliados de las otras sindicales si no se afiliaban a la Unión de Rabasaires, negándoles el derecho a tomar parte en la votación.
- 4.º Han celebrado elecciones el día 25 prescindiendo de mesa y verificándolas bajo la presidencia del que lo es de la Unión de Rabasaires.
- 5.º Han quebrantado en definitiva la forma y el fondo del aludido decreto.

Y para que así conste a los efectos de corregir lo actuado, firmamos la presente en la fecha indicada.

(Francisco Ravetllat) (Juan Meya)

(Al marge d'aquesta declaració s'hi pot llegir: "Certificamos que esta acta ha sido extendida por Ravetllat y Meya libre y espontáneamente sin fuerza mayor alguna y lo hacemos a título de vecinos de Bolvir"; signen Salvador Bertran, Enrique Domenech, Guillermo Bertran i tres més, les signatures dels quals són il·legibles).

Comunicació del Secretari General del Comitè Comarcal de Sindicats de la U.G.T. de la Cerdanya al Secretari General de la Federació de Treballadors de la Terra de Barcelona. Datada l'11 d'agost de 1937.

"Estimado camarada:

Reflejo de la situación general determinada por la campaña realizada en Cataluña contra el Partido y la UGT a cargo de Esquerra Catalana, se han producido en esta Comarca anomalías con relación a la constitución de los Sindicatos agrícolas que nosotros vamos a corregir con vuestro apoyo.

El primero de los casos que ha motivado nuestra intervención extra-legal, ha sido el pueblo de Bolvir. Existían allí algunos caciques que al producirse los hechos del 19 de julio se dieron de alta en la Unión de Rabasaires continuando su predominio sobre el resto de

los trabajadores quienes a su vez ingresaron en la UGT. La situación imperante en la Comarca nos impidió dedicarnos hasta hace poco a una labor de organización interna y, en consecuencia, fueron subsistiendo aquellos caciques.

Últimamente, un individuo que se dice pertenecer a nuestra Organización y ocupa un cargo en la Consejería de Agricultura de la Generalitat, hizo varios viajes circulares por la Comarca dando instrucciones sobre la constitución de los Sindicatos Agrícolas. Se llama **Farrarons**. La labor de semejante tipo ha sido funesta y se ha hecho acreedor a que nosotros hayamos formado el propósito de echarlo violentamente así que vuelva a meter las narices por aquí. Interesa remarcar que en ningún momento se puso en contacto con los Organismos responsables de la UGT. Por el contrario, se confabuló en todos los pueblos con Esquerra y Rabasaires y al parecer dio instrucciones en el sentido de constituir los Sindicatos Agrícolas de la forma que en el Acta adjunta se expresa. En todos los pueblos ha ocurrido igual.

El día 28 de julio nos presentamos algunos compañeros en el pueblo de Bolvir y procedimos a sacar a medianoche de sus casas a los caciques del Pueblo a quienes les hicimos comparecer ante una reunión o consejo de Pueblo. En ella procedieron a firmar la confesión adjunta. Como consecuencia de ello, vuelve a prepararse allí una nueva elección en la que tomarán parte los elementos de la UGT y algún Rabasaire sano. Al propio tiempo ha quedado disuelto el Ayuntamiento, pues el miedo les ha llevado a dichos caciques a dimitir sus cargos en el mismo. Se va a proceder a la elección de nuevo Ayuntamiento a base del Partido y algún individuo de la UR. Igual hemos hecho en Ger, All, Isòvol y Olopte, y desde hoy vamos a continuar en Meranges, Martinet, Prats, Urús, Lles, Alp, Guils, Bolvir, Llívia, Das, Aja, Vilallobent, Queixans, Villec y Estana, calculando que terminaremos alrededor del día 25 del corriente mes. Excusamos decir que en cada pueblo, y al propio tiempo, reunimos a todos los Trabajadores y damos un Mitin de orientación agraria, sindical y política. A final de mes quedará toda la comarca lista, y entonces, os haremos una estadística exacta que comprenda desde el número y composición de afiliados hasta la producción media de cada pueblo.

Esperamos que el acta adjunta os será de alguna utilidad. Mientras tanto y hasta nuevos envíos, nos reiteramos vuestros y de todos los trabajadores,

(Bazán)

Resposta del Secretari d'Organització de Barcelona al Company Secretari de la Comarcal "Cerdanya" U.G.T. (21 d'agost de 1937).

"Volguts companys:

Rebuda la vostra del 11 corrent i en contestació a la mateixa dec dir-vos que ens satisfà l'actitud que haveu pres referent als Sindicats Agrícoles, ja que d'aquesta manera podreu desplaçar als burgesos que es troben dins aquests organismes.

Res més per avui, quedem vostres i de la causa"

(Sense signar)

APÈNDIX III

Còpia de l'acta de dissolució del Sindicat de Treballadors de la Terra, UGT de Maçanet de Cabrenys.

"En la villa de Massanet de Cabrenys a seis de agosto de mil novecientos treinta y siete; reunidos los socios que componen el "Sindicato de trabajadores de la tierra,UGT", en sesión extraordinaria, bajo la presidencia de Martín Pagès y siendo la hora de las dieciseis se declara abierta la misma; manifestando la presidencia que en cumplimiento de lo dispuesto en la Ley de sindicación obligatoria para los cultivadores de la tierra y según lo ordenado por el Gobierno de Cataluña en las normas anejas a su Decreto de 16 de junio de este año, habían pasado todos los componentes de este Sindicato a constituir con fecha treinta y uno de julio próximo pasado el "Sindicat Agrícola de Maçanet de Cabrenys", por lo cual había convocado esta reunión al objeto de deliberar si procedía o no la disolución de este "Sindicato de Trabajadores de la Tierra UGT", puesto que, eran un gran número las peticiones de darse de baja que había recibido de los asociados si no tuviera efecto la proposición de la disolución del mencionado Sindicato.

Seguidamente hacen uso de la palabra varios socios, manifestando su parecer de que no era necesario para la defensa de los intereses de los trabajadores agrícolas existieran dos organismos con los mismos componentes y para un mismo objeto, proponiendo la disolución del Sindicato.

Después de darse por suficientemente discutido el asunto, pregunta la presidencia a los reunidos si había algún miembro que se opusiera a la propuesta disolución del Sindicato y no habiendo quien se opusiera a ello, se acuerda por unanimidad la disolución del "Sindicato de Trabajadores de la Tierra UGT" de esta villa.

No teniendo ninguna clase de bienes ni valor efectivo a su favor, no tienen que disponer respecto a ello.

Y no habiendo quien quisiera hacer uso de la palabra se levantó la sesión, firmando la presente acta los individuos de la Junta y socios que saben hacerlo, conmigo el Secretario que certifico".

Signen l'acta: Martín Pagès, José Coll, Pere Pagès, Casiano Martí, B. Masdevall, José Pagès, Manuel Barceló, Emilio Salvà, José Costa, José Peitivi, i Pedro Batlle.

Comunicació de Martí Pagès, del Sindicat Agrícola de Maçanet de Cabrenys, a la Federació Regional Catalana de Treballadors de la Terra a Barcelona (10 de desembre de 1937).

"Companys: Siguent varies les comunicacions que s'han dirigit per aqueixa Federació al Sindicat de Treballadors de la Terra, U.G.T. d'aquesta vila, hem de fer-vos present que tal Sindicat va quedar dissolt amb data 6 d'agost d'enguany, segons consta en l'arxiu del nostre Sindicat Agrícola i per l'acta qual còpia vos trametem adjunta.

Hem de manifestar-vos que abans de la fetxa que oficialment se dissolgué l'anomenat Sindicat de Treballadors de la Terra, ja ho estava de fet, puix tots els components havien passat a constituir el Sindicat Agrícola d'aquesta vila i donant-se de baixa del primer.

Sense cap més particular que manifestar-vos, aprofitem aquesta ocasió per saludar-vos ben cordialment".

Signa: Martí Pagès

Comunicació del Secretari d'Organització de Barcelona al Sindicat Agrícola de Maçanet de Cabrenys (20 de desembre de 1937).

"Companys:

Hem rebut una carta vostra data 10 del que som, estranyant-nos moltíssim la dissolució del "Sindicat de Treballadors de la Terra U.G.T." d'aquest poble cosa que no en sabem res fins a la data.

Dieu que si s'ha desfet és per haver-se constituït el Sindicat Agrícola, cosa que ens estranya més encara doncs a tots els pobles hi ha Sindicat Agrícola i Sindicat de Treballadors de la Terra, entitats quasi anàlogues però que defensen diferents interessos.

Així és que exposats aquests punts, us preguem tingueu a bé contestar-nos els motius per lo qual no es forma novament el Sindicat de Treballadors de la Terra.

Esperant doncs una contestació vostra, podeu manar a qui son vostres i de la causa".

Secretari d'Organització
(és una còpia sense signar)